

بررسی تناسبات در معماری ایرانی (خانه های کاشان)

ساینا گرگانی¹، مسعود رحمتی دیرانلوئی²

1- دانشجوی کارشناسی مهندسی معماری، دانشگاه صنعتی شاهرود
sainagr1374@gmail.com

2- دانشجوی کارشناسی مهندسی معماری، دانشگاه صنعتی شاهرود
mas.rahmati94@gmail.com

چکیده

تناسبات مفهومی ریاضی است که در هنرهای تجسمی بر رابطه مناسب اجزا با یکدیگر و با کل اثر دلالت دارد. که کاربرد بسیاری از آن در آثار هنری و معماری به چشم میخورد و تقریباً همه آثار هنری براساس نوعی تناسب بوجود آمده اند. استفاده از این تناسبات در یک طرح معماری از نظر بصری می تواند به چندگانگی اجزا در آن طرح وحدت بخشند و همچنین احساس نظم در ترتیب فضاها و نسبت های بین اجزا داخلی و خارجی یک بنا بوجود آورند که پدیدآورنده یک نوع حس زیبایی در بیننده است. معماری ایرانی که همیشه به عنوان معماری متناسب خوانده میشود این تناسبات را در خود دارد. این تناسبات در این معماری به نام پیمون خوانده میشود. پیمون هرگونه نگرانی معمار ایرانی را درباره ناستواری یا نازیبایی ساختمان از میان می برد. اهمیت پیمون به قدری بوده است که در تمامی بنا های ایران وجود دارد. برخی از این بناها در شهر کاشان گرد هم آمده اند. این مقاله سعی بر آن دارد تا گوشه ای از این تناسبات را بیان کند. روش تحقیق در این مقاله روش تطبیقی - تحلیلی است و با بررسی میدانی - کتابخانه ای صورت پذیرفته است.

واژه های کلیدی: تناسبات، پیمون، معماری ایرانی، معماری خانه های کاشان

1- مقدمه

اگر این را بپذیریم که، تصور و خیال، یکی از سرچشمه های اصلی آفرینش های هنری است آن وقت ناچاریم قبول کنیم که در ریاضیات هم، دست کم عنصر های زیبایی و هنر وجود دارد. چرا که مایه ی اصلی کشف های ریاضی، همان تصور و خیال است. با هیچ نیرنگی، نمی توان از کشش انسان ها به سمت زیبایی ها جلوگیری کرد و آن چه زشت و نازیبا است را جانشین زیبایی ها کرد. یکی از عنصر های زیبای ریاضیات، تناسبات میباشد. سیستم های تنظیم تناسبات با اعطای تناسباتی مشابه و از یک خانواده به اجزا یک طرح معماری از نظر بصری می تواند به چندگانگی اجزا در آن طرح وحدت بخشند و همچنین می توانند احساس نظم را در ترتیب فضاها و نسبت های بین اجزاء داخلی و خارجی یک بنا را بوجود آورند. سیستم های تناسب ریاضی از فرضیه فیثاغورث که می گوید همه چیز عدد است سرچشمه می گیرند.

تناسبات در یک طرح باعث ایجاد حس زیبایی میگردد و سوالی که پیش می آید این است که، آیا این تناسبات بر اکوسیستم طرح اثر دارد؟ آیا تناسبات علاوه بر کارایی پارامتری بودن کارایی دیگری در یک طرح دارد؟ در این مقاله سعی بر آن شد تا پاسخ این سوالات را دریابیم.